

forum for
natur og friluftsliv

Norges Vassdrags- og Energidirektorat (NVE)
v/saksbehandlere Marthe L. Helland og Anders Klaseie
Postboks 5091
Majorstuen
0301 Oslo

Bergen, 14.02.14

HØRINGSUTTALELSE:

MELDING OM PLANLEGGING AV RYVARDEN OG SVEIO VINDKRAFTVERK I SVEIO KOMMUNE, HORDALAND

FNF Hordaland er et samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner i Hordaland. Denne uttalelsen skrives på vegne av FNF Hordaland og FNF Haugalandet, et lokalt FNF i Rogaland. Formålet er å styrke organisasjonenes arbeid med å ivareta natur- og friluftslivsinteresser i aktuelle saker i Hordaland fylke. Følgende organisasjoner har sluttet seg til FNF Hordaland: Bergen og Hordaland Turlag, Naturvernforbundet Hordaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland, Bergen og Omland Friluftsråd, Hordaland fylkeskystlag, Norsk Botanisk Forening Vestlandsavdelingen og Syklistenes Landsforening Bergen og omegn. Organisasjonene i FNF Hordaland representerer totalt over 35.000 medlemskap. Organisasjonene i FNF Haugalandet, som er med på denne uttalelsen, er følgende: Haugesund Kajakklubb, Haugesund Turistforening, Norges Jeger- og Fiskerforbund Rogaland og Norsk Ornitologisk Forening avd. Rogaland med ca. 10 000 medlemskap til sammen, totalt 45 000 medlemskap.

Konkurrerende prosjekter:

Vi viser til melding med forslag til utredningsprogram vedr. søknader fra Norsk Vind Energi (Sveio vindkraftverk) og Solvind Prosjekt (Ryvarden vindkraftverk) i Sveio kommune. Sveio vindkraftverk vil ha produksjon på 120 GWh og installert effekt på 40 MW. Ryvarden vindkraftverk vil ha produksjon på 140 GWh og installert effekt på 45 MW.

Det er ca. 3 km i luftlinje mellom de to planområdene, og Haugaland Kraft Nett opplyser at det er ca. 25 MW tilgjengelig kapasitet i 66 kV nettet ved Lid, men som kan oppgraderes til ca. 40 MW, noe som betyr at disse to utbyggerne konkurrerer direkte om den ledige kapasiteten på nettet. Derfor behandler vi søknadene i en felles høringsuttalelse, men vi gjennomgår også hvert enkelt vindkraftverk under.

FNF Hordaland og FNF Haugalandet er bekymret over vindkraftverk mht. arealbruk, forringelse av friluftsliv og (kyst)kulturlandskap, påvirkning på samfunnet vedr. støy og skyggekast, tap av og påvirkning på biologisk mangfold. Hordaland fylkeskommune har gjennom fylkesdelplanen for vindkraft 2000 – 2012 gitt uttrykk for at vindkraftutbygginger bør unngås i områder med høyt konfliktnivå¹. Klimaplanen for Hordaland 2010 – 2020 (avsnitt 5.8) er et hovedhensyn at bruk av fornybare energikilder skal foregå uten tap av naturmangfold². Rettslige føringer og nasjonale retningslinjer for å ivareta naturmangfoldet må derfor tillegges vekt i vurderingen av prosjektet og i tilrettelegging av utredningsprogrammet.

FNF anbefaler følgende:

- Vi ber NVE anmode Solvind Prosjekt om å trekke meldingen for Ryvarden vindkraftverk – dette prosjektet er ikke bare konfliktfylt for befolkning, friluftsliv, lokal næring, natur og tilreisende. Området er også av stor symbolsk betydning for de som ble berørt av det tragiske forliset av hurtigbåten M/S Sleipner ved Ryvarden fyr i 1999. Både fyret, landskapet og minnesmerket etter ulykken bør forbli et sted for refleksjon og ettertanke, heller enn et industriområde med vindturbiner
- Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) bør også vurdere å be Norsk Vind Energi legge sitt prosjekt i bero. Vi mener at ulempene ved vindkraftverk i det norske kystlandskapet er langt større enn fordelene ved å ha slike arealkrevende industrianlegg. Riksrevisjonens nye rapport og gjennomgang av NVE sin konsesjonsprosess påpeker også behovet for en langt mer effektiv prosess³. Vi mener at utredninger og en grundig saksgang er nødvendig for slike store, komplekse og potensielt konfliktfylte anlegg, men ser også verdien av å stanse de mest usikre og de urealistiske prosjektene i de mest sårbare landskapene før man investerer i kostbar saksbehandling og utredninger. Disse prosjektene tvinger i tillegg lokalsamfunnet gjennom en opprivende og potensielt ødeleggende prosess. Sveio kommune er liten, og derfor svært sårbar når naboer blir satt opp mot naboer

Dersom tiltakshaverne likevel går videre med søknadsprosessen har vi flere forslag til utredningsprogrammet. Først vil vi beskrive prosjektene der vi bidrar med kunnskap fra flere kilder, inkl. lokalkjente medlemmer i FNF-organisasjonene.

Ryvarden vindkraftverk:

Spesielt er FNF bekymret over at Ryvarden vindkraftverk kan være potensielt meget konfliktfylt mht. miljø- og samfunnsnyttige hensyn, med særlig fokus på momenter som arealinngrep, biologisk mangfold (havørn, hubro, purpurlyng), kystlynghei som naturtype, støy og verdien av området/regionen som kulturelt kystlandskap og sårbart landemerke, i forhold til kommunens/regionens satsning på naturbasert reiseliv⁴ (avveining mellom næringsutvikling – naturvern mht. friluftsliv og rekreasjon (turisme)).

Hele planområdet er regulert som landbruk, naturmiljø og friluftsliv med særlig hensyn til friluftsliv (LNF-F), som da også vil gå tapt ved en evt. utbygging, samt et INON-område (sone 2) på 1,16 km².

Planområdet på 2,6 km² ligger i Ryvardsmarka omgitt av Ryvarden Kulturfyr (sør) og Lyngholm (nord). Ryvarden Kulturfyr er ifølge tiltakshaver oppgitt med et årlig besøksantall på 30 000. I Naturbase gis det svært viktig verdi, høy bruksfrekvens og regional verneverdi⁵. Lyngholm har blitt verdsett med høy lokal verneverdi. Første etappe av Nordsjøløypen går gjennom planområdet og Nordsjøsykkelløypen, Coast Alive – Interreg samarbeidsprosjekt i EU, følger fylkesveien forbi planområdet. I det aktuelle området finnes det også etablert en kystlandskapspark⁶, som går fra Mølstrevåg i sør til Tjernagel i nord, med mål om å fremme næringsutvikling og trivsel i området (inngår i Innovasjon Norge og Hordaland fylkeskommunes Landskapspark satsing).

Ryvardsmarka (Ryvarden – Lyngholmen) er det største sammenhengende kystlyngheiområdet (hvor planområdet innfaller) som er igjen i Sveio kommune, og området på ca. 5,5 km² er verdsatt til "verdi B – viktig" i Naturbase⁷. Kystlynghei har status som "sterkt truet" på "Norsk rødliste for naturtyper 2011". I 2013 la

Miljødirektoratet (MD) frem forslag om at kystlynghei skal få status som utvalgt naturtype⁸ for både A- og B-lokaliteter i hele landet.

Vi frykter også at et vindkraftverk i området vil forringe kvaliteten til disse to lokalitetene som turist- og friluftsområde, og etterlyser at dette emnet blir spesielt vektlagt i en konsekvensutredning (KU). Etter FNFs vurdering vil de foreslåtte inngrepene være i strid med områdets bruk i dag til friluftsliv og rekreasjon. Etablering av kraftverket står i sterk kontrast til de ønsker som vises av både lokalsamfunn, kommune og fylkeskommune, ved langtidssatsning på regionen og kommunen som naturbasert kulturlandskapsområde^{4,9}.

Vedr. regionalt viktige områder for friluftsliv i Hordaland er Mølstrevåg – Ryvarden (Sveio) klassifisert i "kategori A – svært viktig"¹⁴. Vi håper NVE kan stille eksplisitte vilkår i utredningsprogrammet om at samtaler med offentlige myndigheter, organisasjoner (herunder friluftslivsorganisasjoner), grunneiere og lokalt berørte skal inngå som del av utredningsgrunnlaget. Det bør også stilles vilkår om at det skal gjøres rede for dagens bruk av området. Dette inkluderer en beskrivelse av hvem som bruker det, hvilke aktiviteter som foregår, om området gir atkomst til andre områder av betydning for friluftsliv og om området er en del av et større friluftsområde. Så langt som det passer bør DNs Håndbok nr. 18 og 25 legges til grunn i arbeidet.

Norsk Ornitologisk Forening (NOF) Haugaland v/ Jan Kåre Ness melder om biologisk mangfold på rundt 140 fuglearter i og rundt planområdet (ref. folkemøte Sveio 20.01.14), inkludert observasjon av hubro (*Bubo bubo*). Siden hubro er "sterkt truet (EN)" på "Norsk rødliste for arter 2010" kreves gode utredninger ang. arten, jf. "Handlingsplanen for Hubro 2009 – 2013 (DN rapport nr. 1/2009)"¹⁰. Hubro er dessuten med på Bern konvensjonens liste II, og dette forplikter Norge til blant annet å ivareta leveområdene. Rovfugler er nemlig mer belastet med dødsfall ved kollisjon med vindturbiner¹¹. Tiltakshaver melder også om havørn (sårbar for forstyrrelser i hekkeområdet) i influensområdet, som må fokuseres nøye på i KU. Databanker (Artsdatabanken, Miljøbase) viser også registreringer av rødlistede fugle-, lav- og sopparter i influensområdet, som må tilegnes spesiell oppmerksomhet.

Tiltakshaver estimerer ca. 7-8 km ny vei innad i planområdet med grusdekke og bredde på 5-6 m, samt 7-10 km med jordkabel internt i anlegget. FNF Hordaland poengterer viktigheten av at disse estimatene blir fulgt avholdt av tiltakshaver ved eventuell utbygging, og fulgt opp av utøvende myndighet, da FNF Hordaland har registrert grove mishold av slike estimat ved andre prosjekter på Sør- og Vestlandet.

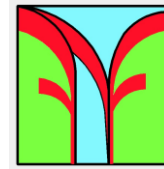
Forslag til viktige punkter i en eventuell konsekvensutredning (KU):
Jf. tiltakshavers liste;

11.4 Infrastruktur

- Veibredde og veistrekning MÅ ikke gjøres større etter konsesjon er gitt (avklare tydelig veibredde og veinett i søknad), samt visualisering av infrastruktur

11.6 Samfunnsmessige virkninger

- Beregning av alternativkostnaden (i NOK) – utrede konsekvenser vindkraftanlegget

får for kommunenes og regionens langtidssatsning som en naturbasert reiselivs- og kulturlandskapsområde, og hvordan regions satsning på naturbasert reiseliv kan komme i kontrast med anlegget, som potensielt kan forringe den visuelle kultur- og naturoplevelsen

- Konsekvenser for Ryvarden Kulturfyr i anleggsperioden
- Nytte-kostnadsanalyse vedr. økonomi i Sveio kommune (økt eiendomsskatt fra anlegget vs. tapt eiendomsskatt fra boliger/hyttebebyggelse i nærområdet (lavere boligverdi pga. anlegget))

11.8 Naturmiljø

- Undersøke hvordan de mange fugleartene blir påvirket av vindkraftanlegget, med særlig fokus på hvordan hubro blir påvirket negativt av anlegget (kollisjon med turbinene), samt havørn som tiltakshaver har registrert i influensområdet
- Kartlegging av påvirkningsgraden anlegget har på trekkfugl, gjerne i regionsperspektiv (flere vindkraft i området fra Fitjar i nord til Rogaland i sør)
- Undersøke tilstedeværelse av purpurlyng (*Erica cinerea*, "nær truet – NT" på "Norsk rødliste for arter 2010") i Ryvardsmarka
- Grundig innsamling av data vedr. biologisk mangfold, særlig på arter påpekt over. Intervjuer/samtaler er kun et supplement til systematiske undersøkelser. Feltundersøkelser bør skje opp til flere ganger i løpet av året, og over minst to år
- I en vurdering av samlet belastning, jf. naturmangfoldloven § 10, vil det være naturlig å se på de samlede tiltakene i forbindelse med energiplanlegging. Hensynet til "samlet belastning" tilsier at både eksisterende inngrep som er fullførte, vedtatte, planlagte og omsøkte inngrep i forhold til økosystem og naturmangfold blir vurdert

11.10 Friluftsliv og ferdsel

- Berørte friluftsområder skal kartlegges (Haugesund Turistforening, Bergen og Hordaland Turlag og Sveio Turlag bør kontaktes)
- Undersøke hvordan inngrepet forringer kvaliteten av natur- og friluftslivsopplevelse ved f. eks. Nordsjøløypen og Nordsjøsykkelløypen, samt friluftsliv av mer lokal variant
- Områder som kan bli berørt av stenging, gjerder og tilgang på eget ansvar, må identifiseres

11.11 Landskap, kulturminner og kulturmiljø

- Visualisere hvordan vindturbinene ser ut fra ulike lokaliteter 360° rundt planområdet, for å få inntrykk av hvordan vindturbinene direkte påvirker landskapet. Visualiseringen må gjøres fra flere punkter definert av berørte parter og må inkludere en animasjon fra minst ett av punktene, spesifisert av kommunen
- Utrede hvilke negative konsekvenser inngrepet får for Ryvarden Kulturfyr (ligger ca. 1 km sørvest for planområdet, årlig 30000 besøkende)
- Utrede hvilke negative konsekvenser inngrepet får for Ryvardsmarka, som er verdsatt med "verdi B – viktig" i Naturbase med potensial til å bli A-område ved bedre forvaltning/skjøtsel
- Landskap skal kartlegges etter en anerkjent offentlig standard

11.12 Støy og skyggekast

- Støynivå estimeres for hele døgnet for å påvise eventuelle endringer i støynivå om kvelden/natten (søvnemangel hos naboer), og ikke bare i en avgrenset periode. Det må tas høyde for geografi og geologi i området slik at en ikke får lignende feilberegninger

som har funnet sted ved andre prosjekter i Norge

- Støynivå måles ved flere vindhastighetsnivåer, og ikke bare i "gunstige" nivåer for lite støy. Valg av tid og sted bestemmes i samråd med kommunen og naboer, som ikke er grunneiere
- Utredningen må vise "worst case" scenario ved maksimum (f. eks. 22 dager med kuling fra samme retning, slik vi hadde i Rogaland i januar 2014)
- Støysoner for 40 dB må vises på kartene. KLDs anbefalinger for støy i friluftslivsområder utenfor tettbygde strøk er under 40 dB

11.14 Annen arealbruk

- Det bør stilles eksplisitte vilkår allerede i utredningsprogrammet om at tiltakshaver gjøre rede for skjæringer i landskapet, eventuelle massedeponi, inngrepsbehov i samband med sprenging og grøfting, og eventuelle arealbehov i anleggsfasen. All arealbruk SKAL fastsattes før konsesjon gis (størrelse på alle tekniske inngrep, spesielt vedrørende veibredde, turbinhøyde, turbintype), hvor eksempler gjort i KU (simulering i dataprogrammer) skal identisk tilsvare vindturbinene man faktisk bygger
- All arealinngrep bør velges etter hva som resulterer i minst mulig påvirkning/tap av biologisk mangfold
- Dersom tekniske løsninger fraviker fra det som er blitt utredet, må det gjøres ny KU

11.15 Undersøkelser

- Egen rapport for sumvirkninger (som dekker friluftsliv, kultur- og naturmiljø, landskap, reiseliv etc.). Vi ber om at det blir stilt vilkår i utredningsprogrammet om at en separat sumvirkningsrapport blir lagt frem som del av konsekvensutredningen

11.15 (skal antagelig være 11.16) Nedlegging av anlegget

- Tiltakshaver må stille økonomisk bankgaranti ved demontering av anlegget, også ved en eventuell konkurs. Demontering må skje på en mest mulig skånsom måte for naturen

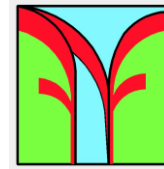
Sveio vindkraftverk:

FNF Hordaland frykter Sveio vindkraftverk kan være potensielt konfliktfyllt mht. miljø- og samfunnsnyttige hensyn, med særlig fokus på momenter som arealinngrep, biologisk mangfold (hubro), kystlynghei som naturtype, støy og verdien av området/regionen som kulturelt kystlandskap i forhold til kommunens/regionens satsning på naturbasert reiseliv⁴ (avveining mellom næringsutvikling – naturvern mht. friluftsliv og rekreasjon (turisme)).

I følge tiltakshaver er noe av planområdet, dog ikke presisert, definert som landbruk, naturmiljø og friluftsliv med særlig hensyn til landbruk (LNF-L). Planområdet inkluderer også et INON-område (sone 2) på ca. 0,34 km².

Både Nordsjøløypen og Nordsjøsykkelløypen følger fylkesvei 541 (Gullveien) langs planområdet. I det aktuelle området fins det også en kystlandskapspark⁶, som går fra Mølstrevåg i sør til Tjernagel i nord, med mål om å fremme næringsutvikling og trivsel i området.

FNF mener at naturinngrepene vil være i strid med området bruk til friluftsliv og rekreasjon i dag. Etablering av kraftverket står i sterk kontrast til de ønsker som vises av både lokalsamfunn, kommune og fylkeskommune, ved langtidssatsning på regionen og

kommunen som naturbasert kulturlandskapsområde^{4,9}. FNF Hordaland etterlyser svar fra kommunen på om det aktuelle området (Håvåsen – Trehovdfjellet – Nordskogfjellet) kan inngå i kommunens fremtidige planer om skjøtsel av kystlynghei (tilskudd), for å forbedre kvaliteten (verdien) av heiområdet. Kystlynghei har status som "sterkt truet" på "Norsk rødliste for naturtyper 2011". I 2013 la Miljødirektoratet (MD) frem forslag om at kystlynghei skal få status som utvalgt naturtype⁸ for både A- og B-lokaliteter i hele landet.

Vedr. friluftsliv håper vi NVE kan stille eksplisitte vilkår i utredningsprogrammet om at samtaler med offentlige myndigheter, organisasjoner (herunder friluftslivsorganisasjoner), grunneiere og lokalt berørte skal inngå som del av utredningsgrunnlaget. Det bør også stilles vilkår om at det skal gjøres rede for dagens bruk av området. Dette inkluderer en beskrivelse av hvem som bruker det, hvilke aktiviteter som foregår, om området gir atkomst til andre områder av betydning for friluftsliv og om området er en del av et større friluftsområde. Så langt som det passer bør DNs Håndbok nr. 18 og 25 legges til grunn i arbeidet.

Ut fra det lave antallet av artsobservasjoner i selve planområdet Håvåsen – Trehovdfjellet – Nordskogfjellet, mener vi at grundige undersøkelser ang. biologisk mangfold er på sin plass. Så vidt FNF Hordaland bekjent, skal det være hubrolokalitet (mulig hekkende, tiltakshaver nevner hubrolokalitet rett vest for planområdet i 2011 og 2012) i det aktuelle området, og siden hubro (*Bubo bubo*) er "sterkt truet (EN)" på "Norsk rødliste for arter 2010" kreves gode utredninger ang. arten, jf. "Handlingsplanen for Hubro 2009 – 2013 (DN rapport nr. 1/2009)"¹⁰. Hubro er dessuten med på Bern konvensjonens liste II, og dette forplikter Norge til blant annet å ivareta leveområdene. Rovfugler er nemlig mer belastet med dødsfall ved kollisjon med vindturbiner¹¹. FNF Hordaland vil også rette et spesifikt fokus på potensielle viktige områder i influensområdet/randsonen, f. eks. Skiftestad naturreservat (vernet område), Nordskogvatnet, Krokavatnet og Færås naturreservat (vernet område), og særlig hvordan fuglelivet i disse områdene (kjente raste- og yngleområder) kan bli negativt påvirket av et vindkraftverk i nærområdet. Vi ber derfor NVE vurdere om naturmangfoldlovens § 49 får virkning i forhold til prosjektvurderingen med tanke på verneområdene – i så fall er det naturlig at eventuell påvirkning på verneområdene blir omfattet av utredningsprogrammet. Siden verneformålet med naturreservatene er knyttet til fuglelivet spesielt vil det være relevant å vurdere naturmangfoldloven § 49 i denne sammenheng, jf. "Forskrift om fredning av Skiftestad naturreservat (FOR-1995-12-15-1066)"¹² og "Forskrift om fredning av Færås naturreservat (FOR-1995-12-15-1065)"¹³.

Forslag til viktige punkter i konsekvensutredning (KU):

Jf. tiltakshavers liste;

6.2.1 Landskap

- Visualisere hvordan vindturbinene ser ut fra ulike lokaliteter 360° rundt planområdet, for å få inntrykk av hvordan vindturbinene direkte påvirker landskapet. Visualiseringen må gjøres fra flere punkter definert av berørte parter og må inkludere en animasjon fra minst ett av punktene, spesifisert av kommunen
- Landskap skal kartlegges etter en anerkjent offentlig standard
- Egen rapport for sumvirkninger (friluftsliv, kultur- og naturmiljø, landskap, reiseliv etc.)

6.2.3 Friluftsliv

- Berørte friluftsområder skal kartlegges (Haugesund Turistforening, Bergen og Hordaland Turlag og Sveio Turlag bør kontaktes)
- Undersøke hvordan inngrepet forringer kvaliteten av natur- og friluftslivsopplevelse ved f. eks. Nordsjøløypen og Nordsjøsykkelløypen, samt friluftsliv av mer lokal variant
- Områder som kan bli berørt av stenging, gjerder og tilgang på eget ansvar, må identifiseres

6.2.4 Biologisk mangfold

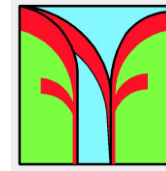
- Undersøke hvordan de mange fugleartene blir påvirket av vindkraftanlegget, med særlig fokus på hvordan hubro blir påvirket negativt av anlegget (kollisjon med turbinene).
- Kartlegging av påvirkningsgraden anlegget har på trekkfugl (fuglerikt område), gjerne i regionsperspektiv (flere vindkraft i området fra Fitjar i nord til Rogaland i sør). I influensområdet/randsonen ligger det flere naturreservat og tjern/vann som fungerer som raste- og yngleområde for trekkfugler
- Undersøke hvordan kystlynghei er tiltenkt skjøttet i planområdet i fremtiden (av kommune/region)
- Grundig innsamling av data vedr. biologisk mangfold. Intervjuer/samtaler er kun et supplement til systematiske undersøkelser. Feltundersøkelser bør skje opptil flere ganger i løpet av året, og over minst to år
- I en vurdering av samlet belastning, jf. naturmangfoldloven § 10, vil det være naturlig å se på de samlede tiltakene i forbindelse med energiplanlegging. Hensynet til "samlet belastning" tilsier at både eksisterende inngrep som er fullførte, vedtatte, planlagte og omsøkte inngrep i forhold til økosystem og naturmangfold blir vurdert

6.2.5 Støy og skyggekast

- Støynivå måles hele dagen for å påvise eventuelle endringer i støynivå om kvelden/natten (søvn-mangel hos naboer), og ikke bare i en avgrenset periode. Det må tas høyde for geografi og geologi i området slik at en ikke får lignende feilberegninger som har funnet sted ved andre prosjekter i Norge
- Støynivå måles ved flere vindhastighetsnivåer, og ikke bare i "gunstige" nivåer for lite støy. Valg av tid og sted bestemmes i samråd med kommunen og naboer som ikke er grunneiere
- Utredningen må vise "worst case" scenario ved maksimum (f. eks. 22 dager med kuling fra samme retning, slik vi hadde i Rogaland i januar 2014)
- Støysoner for 40 dB må vises på kartene. Klima- og miljøverndepartementets (KLD) anbefalinger for støy i friluftslivsområder utenfor tettbebygde strøk er under 40 dB

6.2.6 Annen arealbruk

- Det bør stilles eksplisitte vilkår allerede i utredningsprogrammet om at tiltakshaver gjøre rede for skjæringer i landskapet, eventuelle massedeponi, inngrepsbehov i samband med sprenging og grøfting, og eventuelle arealbehov i anleggsfasen. All arealbruk SKAL fastsattes før konsesjon gis (størrelse på alle tekniske inngrep, spesielt vedrørende veibredde, turbinhøyde, turbintype), hvor eksempler gjort i KU (simulering i dataprogrammer) skal identisk tilsvare vindturbinene man faktisk bygger
- Alle arealinngrep bør velges etter hva som resulterer i minst mulig påvirkning/tap av

forum for
natur og friluftsliv

biologisk mangfold

- Dersom tekniske løsninger fraviker fra det som er blitt utredet, må det gjøres ny KU

6.2.7 Infrastruktur

- Veibredde og veistrekning MÅ ikke gjøres større etter konsesjon er gitt (avklare tydelig veibredde og veinett i søknad), samt visualisering av infrastruktur

6.2.8 Samfunnsmessige virkninger

- Beregning av alternativkostnaden (i NOK) – utrede konsekvenser vindkraftanlegget får for kommunenes og regionens langtidssatsning som en naturbasert reiselivs- og kulturlandskapsområde, og hvordan regions satsning på naturbasert reiseliv kan komme i kontrast med anlegget, som potensielt kan forringe den visuelle kultur- og naturoplevelsen
- Nytte-kostnadsanalyse vedr. økonomi i Sveio kommune (økt eiendomsskatt fra anlegget vs. tapt eiendomsskatt fra boliger/hyttebebyggelse i nærområdet (lavere boligverdi pga. anlegget)

Tilleggspunkt: Nedlegging av anlegget

- Tiltakshaver må stille økonomisk bankgaranti ved demontering av anlegget, også ved en eventuell konkurs. Demontering må skje på en mest mulig skånsom måte for naturen

Med vennlig hilsen

Lars Einar Torgilstveit
Fylkeskoordinator
FNF Hordaland

Karl Andreas Knutsen
Leder
FNF Haugalandet

Oddvar Skre
Saksbehandler
Naturvernforbundet Hordaland

Alv Arne Lyse
Fylkessekretær
NJFF Hordaland

Nicolas Rodriguez
Naturvernansvarlig
Bergen og Hordaland Turlag

Kopi til:

Haugesund Turistforening
Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Rogaland
Fylkesmannen i Hordaland
Hordaland fylkeskommune
Miljødirektoratet (MD)
Riksantikvaren
Samarbeidsrådet for Sunnhordland
Sveio kommune

Referanseliste:

- ¹: Fylkesdelplan – vindkraft. 2001. *Hordaland fylkeskommune*. (Åpnet 13.02.14, <http://www.hordaland.no/upload/Regional%20utvikling/Fylkesplanlegging/Planar%20og%20rapportar/fdpvindkraft.pdf>, s. 45-47).
- ²: Klimaplan for Hordaland – Regional plan. 2010. *Hordaland fylkeskommune*. (Åpnet 13.02.14, <http://www.hordaland.no/Global/regional/klima/Klimaplan%202010-2020%20endeleg.pdf>, s. 36-37).
- ³: Riksrevisjonens undersøkelse av effektivitet i konsesjonsbehandling av fornybar energi. 2014. *Riksrevisjonen*, dokument 3:5 (2013–2014). (Åpnet 13.02.14, http://www.riksrevisjonen.no/Rapporter/Documents/2013-2014/3_5.pdf, s. 7-14).
- ⁴: Tiltaksplan reiseliv 2011-2013. 2011. *Sveio kommune i samarbeid med Sveio næringssservice*. (Åpnet 28.01.14, <http://sveio.kommune.no/Filnedlasting.aspx?MIId=1099&FilId=1469>, s. 2-3).
- ⁵: Naturbase, Ryvarden fyr. 2014. *Miljødirektoratet*. (Åpnet 27.01.14, <http://faktaark.naturbase.no/sikrafriluftsliv?id=FS00001820>).
- ⁶: Kystlandskapsparken i Sveio. 2013. (Åpnet 29.01.14, <http://www.landskapspark.no/hoved.aspx?m=63078&amid=3241519>).
- ⁷: Naturbase, Ryvardsmarka. 2012. *Miljødirektoratet*. (Åpnet 27.01.14, <http://faktaark.naturbase.no/naturtype?id=BN00029598&srid=32633>).
- ⁸: Kystlyngheiene i Norge – kunnskapsstatus og beskrivelse av 23 referanseområder. 2013. *Miljødirektoratet*. Rapport M23-2013. (Åpnet 13.02.14, <http://www.miljodirektoratet.no/Documents/publikasjoner/M23/M23.pdf>, s. 2)
- ⁹: Plan for Idrett, Friluftsliv og Kulturanlegg i Sunnhordaland 2009-2013. 2009. *Samarbeidsrådet for Sunnhordland*. (Åpnet 28.01.14, <http://sveio.kommune.no/Filnedlasting.aspx?MIId=1099&FilId=1058>, s. 11-12).
- ¹⁰: Handlingsplan for hubro – *Bubo bubo*. 2009. *Direktoratet for naturforvaltning*, DN rapport 2009 – 1. (Åpnet 13.02.14, http://www.miljodirektoratet.no/old/dirnat/attachment/17/Rapport_2009-1.pdf).
- ¹¹: Røv, N., & Jacobsen, K-O. 2007. Hubro på Karmøya og vindkraft. *NINA*, rapport. (Åpnet 29.01.14, <http://www.nina.no/archive/nina/PppBasePdf/rapport/2007/239.pdf>, s. 8).
- ¹²: Forskrift om fredning av Skiftestad naturreservat, Sveio kommune, Hordaland. 1995. *Lovdata*, II 1995 481. (Åpnet 13.02.14, <http://lovdata.no/dokument/MV/forskrift/1995-12-15-1066>).
- ¹³: Forskrift om fredning av Færås naturreservat, Sveio kommune, Hordaland. 1995. *Lovdata*, II 1995 479. (Åpnet, 13.02.14, <http://lovdata.no/dokument/MV/forskrift/1995-12-15-1065?q=Forskrift%20om%20fredning%20av%20F%C3%A6r%C3%A5s>).
- ¹⁴: Område for friluftsliv – Kartlegging og verdsetting av regionalt viktige område i Hordaland. 2008. *Fylkesmannen i Hordaland, Hordaland Fylkeskommune*, prosjektrapport. (Åpnet 27.01.14, http://www.hordaland.no/upload/Regional%20utvikling/kommunesamarbeid/pdf-filer/Regionale%20friluftsomrade%20i%20Hordaland_prosjektrapport2008-web.pdf, s. 27 (vedlegg 4)).